

1 84.IV.13.21,30 /Kerökes/

Fütiel fáig

- Védve és védtelenül.
- Szerkesztő műsorvezető: Balogh István.
- Borsod-Abaújnak északi részében... /Vers./
- Jó estét kívánok! Szőligeten az aggtolcki táj kapujában a 80 esztendőes Bolaj István bácsi fogadott bennünket. Az örökség, amelyről beszél, sok is meg kevés is. Gyönyörű táj, szarvas-csalogató buvó patakok, hajdan volt lüszke várak, szerény templomok. Szegényemberek legendái a földalatti cseppkő-birodalom kincseiről. Óriások terme és meseország tünderei - a lobogó fantázia fényénél.
- Az akkor néplegenda szerint a várur szövetséget kötött az ördöggel, és bárhova ment a várur, az ördög segítségével mindenütt győzött, őket pedig sehol nem tudták legyőzni. Ennek fejébe pedig a várur a rabolt kincsek a felét mindig az ördögnek adta. A várur észrevette, hogy az ördögnek már több aranya van, mint neki, akkor az egyik rabló hadjárata alkalmával nem adta oda az ördögnek az ördögöt mekillet részét, ezért az ördög meharagudott és úgy megrázta a hegyet, hogy a vár összeomlott. A várur újra fel akarta építeni a várat, de amit a várur nappal építtetett, az ördög éjszaka áthordta a másik hegyre, amiből később felépült a Szádvár. Az ördög aranya még most is ott van elásva valahol. Az akkori emberek azért nem tudták kivenni, mert akkor őrizte az ördög. A mai ember meg azért nem tudja kivenni, mert nem tudja, hogy hol van.
- Tudni éppen tudja a mai ember is, de arról, hogy hogyan bányák ezzel a kincsel, még hallanak egyet-mást a mai műsorban. Mielőtt azonban erre sort kerítünk, arra kérem dr. Dénes György tudományos kutatót, hogy tartsunk rövid szemlét a vidék kulturtörténeti emlékei fölött.
- A tájnak a szerelmese vagyok, rengeteg kulturtörténeti értéket tartok itt számon. Ennek a vidéknek a nyelve megőrzött olyan helyneveket, földrajzi neveket, megőrzött olyan tájszavakat, amik ha egyszer teljes egészükben gondos feldolgozásra és elemzésre kerülnek, akkor a magyar történelem honfoglaláskori és honfoglalást követő időszakára nem egy fontos támpontot tudnak adni a vidék etnikumának nivoltáról és későbbi alakulásáról. Ha a középkori történelem eseményeit nézzük, rengeteg sok esemény zajlott itt a környéken, aminck beszédes nyomai itt vannak körülöttünk. A Szádvár festői romcsoportja még az 1200-as évben, a tatárjárás után épült, és amely felváltotta a közeli görgeői királyi palotának és a mellette lévő, ma Nagyvárad-dombnak nevezett Fölvár szerepét, hisz ez egy királyi birtok volt, ez a környék. Később került azután földesurak kezére. A középkori királyi telepítések nyomán itt kisarjadt falvakban a mai napig megmaradt néhány csodálatosan szép kis közép-

kori templomocska, amelyeket az elmúlt években az Országos Műemléki Felügyelőség annyi szeretettel, gondnal hozott helyre, hogy a környék ékszerai. Hát ezek között említhetem a szalonnai Árpád-kori templomocskát, amely feltevé- sünk szerint a honfoglaló Őrs-vezér nemzetségének egyik családi fészke mellett épült kis kerek templomból még az 1200-as években egészült ki a jelenlegi formájára, a másik ilyen csodálatos templom a Rakaca partján épült ugye, amit helyrehoztak szintén, de talán egy picit távolabb van, de itt van szintén a Bodva partján Tornaszentadnásnak a dél- német bányásztelepesekek által az 1200-as, vagy talán még korábban, 1100-as években épített ikerszenti és országunkban egyedülálló temploma, aminek csodálatos freskói tárultak fel most a helyreállítás során. És így sorolhatnám azokat a kulturtörténeti emlékeket, amelyek indokolttá teszik azt, hogy az ember beleszeressen ebbe a vidékbe, ahol a közön- ség az aggteleki cseppkőbarlang nevét ismeri, és ezért jön ide negyedmillió ember, de szívem szerint én valahogy rá- venném őket, hogy ne csak ezt nézzék meg, hanem töltsenek itten egy egész hétvégét és egy másik napot egy szép autó- buszkörut keretében arra fordítsanak, hogy megismerjék en- nek a vidéknek a tájképi szépségeit, és kulturtörténeti ne- vezetességeit is. Állítom, hogy sokkal gazdagabban mennek haza és hírét viszik annak, hogy itt nemcsak a barlang van, hanem sokminden más is.

- Például olyan botanikai ritkaságok, amelyeket dr. Jakucs Pál akadémikus mutat be nekünk.

- Hogyha felmegyünk Jósvaló fölött a nagyoldal tetejére, ott találjuk a környék lakói által Lila hóvirágnak neve- zett kakasmandikó növénykét, amely lilára színezi a he- gyek tetejét. Nem is található máshol országunkban, csak ezen a környéken, meg Nyugat-Dunántúlon. Vagy a száraz, meleg nyár végére kiszáradó karszt-lejtőkön, amelyek ősi kopárok és nem pedig az ember által lekopárosított terü- letek. Ilyenek a sárkányfü vagy pofóka, egy olyan gyönyö- rű, másfél, két centiméter nagyságu lila virág, amely fel- tétlenül védelemre érdemesült, hiszen hazánkban máshol nem található vagy csak kevés helyen. Ugyancsak itt találjuk meg a szlovák kökőrcsint, amely szép nagy virágu, tavasszal virágzó kökőrcsinfajunk. Legértékesebb növénye ennek a te- rületnek a tormai vértő, az egész világon három helyen nő, nálunk az alsóhegy lejtőin. Hogyha lejtünk a mészkőről a völgyekbe, ott gyapjas, sásos, üde réteket találunk, és ta- vasszal ott is ritka növények vannak az erdők alján. Ilyen például a kárpáti fogas is, az a lila virágu kis növényke, amely hazánkban csak a zempléni hegység északi részén for- dul még elő. Az Aggtelek, Teresztenye, Perkupa vonaltól délre kavicssterület van, a tulajdonképpeni barlang kiala- kulásában is nagy szerepe volt ennek a területnek, hiszen az innen lefolyó vizek sodorták be a kavics egy részét, amivel a barlang is alakult és vándorolt. Na, ennek a kavics-

vidéknek a növényzete teljesen eltérő a mészkőterületek növényzetétől és szintén sok nagyon érdekes és ritka növényt lehet találni rajta. A legelőször kiemelem a sok csarabot. A csarab az a lila virágú növény a nyugat-európai ugynevezett haidéknak a növénye, Magyarországon alig fordul elő, itt nagy tömegben található. Említhetném és sorolhatnám tovább is a növényeket, de én azt hiszem, hogy ez a néhány példa is meggyőzhet bennünket arról, hogy ritka növényekben, védendő növényekben rengeteg olyat találhatunk az aggteleki karsztvidék területén, amely megérdemli azt, hogy nemcsak a barlangot, a mélyet, hanem a felette lévő részeket is védjük.

- A törvénykönyvek tanúsága szerint a táj és nemzetközi hírű természeti kincsei szigorú védelem alatt állnak. Ám valójában szinte teljesen védtelen ez a bioszféra rezervátum magterületként is számontartott terület. A barlang siralmas állapotban van. Középen egy fénykép, melyen Jakus professzor látható gumicsizmában, amint a Baradlába befolyt fekália-iszapból próbál kilábalni. Az időnként kanálissá alakuló barlang-folyók vize a felszínre érve a Jósva patakban fut le a távoli völgyekbe. A Baradla megmentésének, a vidék további fejlesztésének, az egészséges ivóvízkincs megtartásának alapfeltétele a szennyvizek tisztításának és elvezetésének megoldása. Hat esztendővel ezelőtt 45 milliót szántak erre a célra. Vajon mi lett a régi tervekből? A kérdésre Szemes Imre, az OKTH főosztály-vezetője válaszol.

- Sajnos ezt a kérdést két oldalról kell szemlélni, az egyik a határon át hozzánk kerülő szennyvízmennyiség, amely részben mezőgazdasági területről származó iszap és szerves maradványokat tartalmaz, részben a szomszédainknál meglévő vendéglátóipari egység szennyvizét tartalmazza, a másik szennyvízhozam az pediglen Aggtelek község szennyvíze, amely a bábalyukon keresztül jut a második barlangrendszerbe, és Jósvafejnél lép ki a felszínre. Ebben a kérdésben az előbb említett 45 millió forintos bekerülési költséget az OKTH az OVH és a megyei tanács vállalta. A tervezések jelenlegi stádiumában ez meghaladja a 60 millió forintot, közelebb áll a 70-hez már a mai napon. Nagyon nehéz előrelépni, mert az itt képződő szennyvizet a hozzánk érkező szennyvízmennyiséget valahogyan át kellene emelni a szomszédos trizsi oldalra és onnan elvezetni, viszont itt gondot okoz az is, hogy a szomszéd községekben képződő szennyvíz mennyiben szennyezheti vagy mennyiben okozhat problémát egy egészen más vízgyűjtő területen lévő község lakóinak.

- Ráadásul ez a terv nem tartalmazza a jósvafeői szennyvíz-gondok megoldását.

- Igen. A karszt területnek a szennyezését mind a két község nagymértékben befolyásolja. Ha csak a barlangot vesz-

szük és a barlangban lévő értékeket, akkor elsődleges lenne Aggtelek szennyvizgondjainak a megoldása, de nem lehetünk ennyire szűk szemléldűiek, mert itt nemcsak az aggteleki barlang értékeinek a megmentéséről, hanem a térségben lévő karsztviz-mennyiségről és annak minőségéről kell gondoskodnunk, hisz ebből a térségből a környező települések ivóvízkészletét kell biztosítani, amely az elmúlt esztendő igen aszályos viszonyai miatt minimálisra csökkent, és ilyenkor lehetett érezni azt, hogy milyen értéket képvisel a karsztban található igen jó minőségű vízkészlet.

- A mai félmegoldást jelentő tervek állítólag két év múlva valóra válnak, mégpedig úgy, hogy Jósfafeőn marad minden a régieben. Hiába vágnak a hazai és a márkás, dolláros betegök a hírneves barlang-terápiára, csatorna nélkül nem lehet szanatóriumot építeni. És a híres Baradlára vajon milyen sors vár? Ki tudja. Azt szokták mondani, hogy az idegenforgalom öngyilkos iparág. Azt teszi tönkre, amiből él. Hogy ne így legyen, az idén január 1-től az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal átvette a barlangok, a barlangszálló és a kemping üzemeltetését az Idegenforgalmi Hivataltól. Nézzük, az új sörű hogy seper.

- Tegnap ott hagytuk abba a beszélgetést, hogy akkor, amikor Angliában a Tudományos Akadémia már többször tárgyalta az aggteleki barlang csodáit, amikor már angol tudósok egész sora járt itt tanulmányozni a Baradlát, és jelentek meg róla a világ minden kultúrnyelvén leírások, hát akkor már egyszerre kíváncsi lett az uralkodóház is, hogy ugyan mi lehet az, amit ennyire esznek a külföldiek. 1806-ban József főherceg, aki egyben ugye a z ország nádora volt, bejelentette, hogy ő megnézi a barlangot. Mikor megtudták, hogy jön őfelsége, akkor természetesen idevezényeltek egy katonai alakulatot, az kirohantotta azt a bizonyos bejáratot, amelyről Csokonai Vitéz Mihály azt írta 1801-ben, hogy úgy kellett hasrafeküdvé, könyéken bemenni ő császári-királyi fennsége ugye, tábornagy, telis-tele sok-sok csilingelő kitüntetéssel, még a hasáról is lógott. És ráadásul a királynak a testvére. Hát akkor mi legyen? Hát nem lehet kívánni, hogy itt hasrafeküdjön, körül állnak ugye diszmagyarban az urak, ugye itt most hasrafeküdjön, fennséges fenekét az égnek emelje és úgy kusszon be a barlangba, hát ez elképzelhetetlen. Hát idevezényeltek egy katonai alakulatot, az kirohantotta a bejáratot, hogy állva be lehessen menni, utána eltakarították az utból azokat a hatalmas ott heverő kőtömböket, amelyről Csokonai még azt írta, hogy úgy kellett kezünkben a fáklyával átugrálni egyikről a másikra.

- A Barlangmuzeumban javában folyik a turavezetők továbbképzése. Berecz Tibor a legfiatalabb turavezető, de elárulhatom azt, hogy édesapja a legidősebb - ugye? Hány esz-

tendeje...

- Huszonnyolc éve turavezető.

- Vezeti a turákat ugye Jósvalfőn. Hogy lehet turavezető és mit kell hozzá tudni?

- Ahhoz, hogy valaki turavezető lehessen, először is érettségiznie kell. Jó, hogyha ismeri a barlang szakirodalmát, már a feltárásokat, a neveket, a barlang történetét. Ehhez nagyon jó ez a tanfolyam, amit most indítottak az öreg és a fiatal turavezetőknek is, mert nem olyan a turavezetés színvonala, mint amilyennek lenni kellene szerintem, újabban elkallódott rengeteg régi elnevezés, amelyeket én még annakidején apámtól hallottam, azokat már most nem lehet itt a barlangban hallani az új turavezetőkötől. Nyáron, szezonban vannak 200 fős csoportok is.

- Mennyi volna a megengedhető?

- Negyven főhöz is már két turavezető kellene, de nincs ennyi turavezető és lehetetlen.

- Melyek a legfőbb gondok most itt a barlang üzemeltetésénél?

- Gazdacseré történt a barlangnál, az Idegenforgalmi Hivatal után most a Bükk Nemzeti Park átvette a barlangot és az hogy jobb lesz vagy rosszabb, azt még egyelőre senki nem tudja, egyelőre...

- Eddig mi látszik?

- Eddig jobbak a dolgok.

- Mennyiben?

- Jósvalfőn, amit már édesapámtól tudom, 3 évvel óta hajtja, hogy az Óriások termében zenei lejátszás legyen, ugyanugy, mint itt Aggteleken a hangversenyteremben, hisz annak a teremnek legalább olyan jó, vagy talán még jobb az akusztikája. Most ezt már megvalósították, a világítás viszont az baj, nagyon sok baj van vele. Vezetékek már nagyon régiak, elkorhadtak, állandóan cserélgetni kell a nyomógombokat, életveszélyesek.

- Tilos, mikor járt először ezekben az üregekben?

- Talán hat éves koromban, de aztán rengeteget mindenütt, ahová édesapámmal el tudtam jutni, oda elmentem velem.

- Szakemberek véleménye szerint a barlang soha nem volt olyan leromlott állapotban, mint most. Mi erről a véleménye?

- Mostmár úgy van, hogy a barlangban ami mozdítható volt cseppkő, az szinte mind eltűnt belőle, csak azok az oszlopok maradtak meg, amit már ember nem bírt kivinni onnan vagy pedig a hozzáférhetetlen helyeken maradtak kisebb cseppkövek.

- S hová lettek vajon ezek a cseppkövek?

- Elkallódtak. Jósvalón és Aggteleken a faluban szinte mindenkinek van cseppkőve a Baradlából sajnos, de talán kutatók is vitték, aztán a vendégek is, mert ha egy turista vezető megy 200 emberrel a barlangba, lehetetlen odafigyelni neki minden emberre, hogy ne vigye el a cseppköveket. Minden turista vezető minden turistának elmondja, hogy ne nyúljanak hozzá a cseppkövekhez, törvény bünteti a cseppkövek körését, de...

- Amint alkalom van rá, megteszik - ugye?

- Hát ezek szerint megteszik, mert eltűntek a cseppkövek a barlangból.

- A cseppkövek letörése az 1700-as évek óta folyik, nem egy leírás ismerünk arról, hogy a múlt század elején, amikor úgy nézett ki az idegenforgalom, hogy az aggteleki fogadó a szekéren érkező érdeklődők felfogadtak ott a fogadón helyi parasztembereket, akik erre felvették készülve, téli időben fáklyákat gyártottak a családok, hátukra vett 2-3 parasztleány aggteleki fiú egy-egy köteg fáklyát és a kedves vendéget végigkísérték a barlang akkor ismert szakaszán, és a felszereléshez hozzátartozott egy nagykalapács és a kedves vendég megmutatta, hogy melyik cseppkövet akarja elvinni emlékére és azt néhány koronáért kidöntötték a számára és elvihette.

- Most az a helyzet áll fenn, hogy szinte mindenkinek van kulcsa a barlanghoz, kutatócsoportoknak, faluban is vannak olyan emberek, akiknek kulcsa van a barlanghoz - nem tudom, hogy jutottak hozzá...

- Az a lényeg, hogy be-bejárogatnak illegálisan - ugye?

- Hát igen, sajnos. Most szinte mindenki be tud menni a barlangba, aki akar.

- Mit szól ehhez dr. Tardi János, a Hivatal főgeológusa?

- Alapvetően változtatni szeretnénk, és ehhez a technika rendelkezésre áll, mindenki ismeri az úgynevezett mágneszárat, amely lehetővé teszi, hogy a barlang ajtaját belülről mindenkor nyitni lehessen, annak elhagyásakor és az ajtó becsukásakor viszont a barlang más számára, aki kulccsal nem rendelkezik, hozzáférhetetlen. Ezeket a zárat kívánjuk felszerelni.

- Vannak itt megszállott amatőrök is a környéken, sőt úgy tudom, olyanok is, akik kereskedtek cseppkövekkel.
- Itt a környéken rengeteg barlang van és ezekbe a barlangokba be lehet jutni, feltáratlan barlangok, kis üregek, amikben szintén gyönyörű cseppkövek vannak. Talán onnan viszik a cseppköveket eladásra.
- Volt egy hajmeresztő eset itt tavaly, kiderült, hogy mintegy 50 darab koros hársfát kivágtak hársvirággyűjtők, akik a nemzeti park Bioszféra rezervátum magterületén egy hétig, vagy talán több hétig is táboroztak, tüzet gyűjtöttek és kidöntötték ezeket a hársfákat, leszedték a hársvirágot. Hallott erről?
- Hallottam róla, de nem tudom azt se, hogy ennek mi lett a következménye, vagy végülis mi lett ebből a dologból. De talán annyit még ehhez hozzátennék, hogy nemcsak ők pusztították ezeket a hársfákat. Sajnos a környék lakossága is teljesen megkopasztották a hársfákat virágzás idején, levágdosták a gallyaikat, rengeteg fa kiszáradt emiatt is.
- Milyen anyagokat, bogyókat gyűjtögetnek még a helyi lakosok?
- Szinte mindent, amiből pálinkát vagy pénzt lehet csinálni, a somot, a borókát, a csipkét, szamócát, málnát, ami megtalálható az erdőben, szinte mindent. Pálinkát főznek belőle nagyrészt, de az erdőszet is felvásárolja, öt forintot fizetnek egy kiló somért, pedig azért az órákba kerül, amíg azt a pici, apró bogyókból egy kilót összeszed az ember. Nem állnak oda mellé szemelgetni, hanem kivágják és egyszerűen leverik róla, bár ezzel teljesen tönkreteszik az egész környéket. Aztán sajnos a boróka vastagabb részét azt pedig kivágják szőlőkarónak, pedig a boróka ennek a tájnak szerintem a jellegzetes növénye, ezzel megintcsak nagy kárt okoznak a természetnek.
- Szemes Imre, az OKTH természetvédelmi főosztályának vezetője, most tőlem tudta meg, hogy ilyen szégyenteljes esemény történt a Bioszféra magterületen. Ami ezt a kárt illeti, ezt a pusztítást, nem is nagyon lehet csodálkozni rajta, hiszen a terület természetvédelmi őrének hiába van puskája és egyenruhája, ha a gondjaira bízott mintegy 20 ezer hektárt gyalog vagy esetleg nyáridőben motoron, kerékpáron ellenőrizheti. No de ne a múltat, hanem a jövőt kutatassuk.
- 1984. január 1-vel a Hivatal kezelésébe került az aggtelek-jósvafői barlangrendszer és a lillafüredi barlangok. Ezzel a célunk az volt, hogy az ott lévő természeti értékek további romlását megakadályozzuk, megállítsuk és megpróbáljuk valahogyan a még meglévő, nemzetközileg igen magas szintre értékelt természeti kincsünket megmenteni, illetve valamelyest regenerálni. A barlangrendszeren kívül a

Hivatal kezelésére került a Barlangszálló és az aggteleki kemping faházak, ahol szeretnénk egy kicsit nivósabban, jobban, szervezettebben fogadni a vendégeinket, hogy olyan szervezett turákon vehessenek részt, amelyek egynaposak, többnaposak, hogy megismerjék az aggteleki tájvédelmi körzet értékeit és lehetőséget biztosítsunk a szlovák kollektívákkal együtt a szlovák oldalon lévő karszt-területnek a megismerésében is.

- Milyen állapotban van most a barlang?

- A barlang rossz állapotban van. Szembe kell nézni azzal a ténnyel, hogy az érintésvédelmet 5-6 esztendeje nem végeztették el az Idegenforgalmi Hivatal részéről, nem működött a biztonságot adó barlangtelefon, amelyet veszély esetén alkalmazni vagy használni kellett volna.

- Pontosabban most se működik, ez évek óta nem működik.

- Most van folyamatban a cseréje, amely jelentős pénzeszközöket köt le abból, amire hát másra is tudnunk volna felhasználni.

- Az üzemeltetési gondokat folytatva az egyik legnagyobb gond az, hogy kevés a turavezető.

- Hét turavezetővel számolhatunk, akik szakképzettségük, felkészültségük alapján tudják azt a minőségi vezetést, amelyre egy ilyen nemzetközileg híres barlangban szükség van. Hozzájuk csatlakozhat még szintén egy 6-7 fő, akiket mint fizikai munkások - karbantartók, pénztárosok és egyéb személyekből tudunk a nyári csúcsideőszakban bevonni, a részükre tanfolyamon ismertetjük azokat az értékeket, amelyekről beszélni kell.

- 2400 forintért nem hiszem, hogy tartósan ittmaradnak ezek az emberek.

- Ettől félünk mi is és ezért szeretnénk mostan, az átálási időszakban is már valami kis lehetőséget találni ezeknek a béreknek a rendezésére, de bízom benne, hogy 1-2 éven belül ezek a gondok megoldódnak.

- Hogyan akar úgy gazda lenni a Hivatal ezen a területen, hogy az üzemegységvezető Kazincbarcikáról jár fel Aggtelekre és majdnem annyi az utiköltsége, mint amennyi a fizetése. Hogyan akarnak úgy gazdák lenni, hogy nincs telefon, nincs telex, hogy a bélyegzőjükkal nem tudnak vásárolni a megyében, mert a pesti bankszámla számra nem szívesen adnak semmit a megyében, és volt rá példa, hogy adtak, és akkor bizony nagyon késedelmesen történt meg a fizetés. Hogy akarnak úgy gazdák lenni, hogy a neglövő telefont is ki akarják kapcsolni, mert adósok maradtak a telefonszámlával, és így tovább, és így tovább.

- Ezt a 34-es esztendőt átmeneti időszaknak tekintjük. Nagyon kevés ahhoz az idő, hogy januártól napjainkig - hisz alig három hónap telt el - minden problémát, minden gondot meg tudjunk oldani. Folyamatban van, illetve elkészült a barlangrendszer költségvetése. Ez már lehetőséget biztosít arra, hogy mintegy 7-7,5 millió forintos költségvetéssel a barlang üzemeltetését beindítsuk. Legalább egy két, maximum hároméves átmeneti időszakot szeretnénk igénybevenni ahhoz, hogy minőségileg is észre lehessen venni, hogy ott a gazda változott.

- A Baradlához hasonló barlangok világszínvonalu és nyereséges üzemeltetésére, természetvédelmi kezelésére sok kitűnő példát lehetne találni a szomszédos országokban is. Dr. Dénes György most egy jugoszláv példával szolgál.

- Közismerten ugye a posztainai barlang, amely mindig egy párhuzamosan emlegetünk a Baradlánkkal, mert nagyjából hasonló méretű, hasonló szépségű, legfeljebb az az előnye, hogy a trieszti főutvonalon mentén jóval több vendéget tud fogadni, egy kézben összpontosul minden, természetesen, ott egy állami vállalat, barlangigazgatóság kezében...

--Amelyik erre a célra alakult.

- Erre a célra szervezték, igen. A főigazgató egy ragyogó menedzser, oda tartoznak szállodák, éttermek, maga a barlang, a barlangvasút és még nagyon sok minden egyéb, az ottani üzletek, bisztrók, minden, ami a közönséget kiszolgálja. Nem sajnálják a pénzt a propagandára, kaphatók a legkülönbözőbb áru és méretű füzetek, ismeretterjesztő anyagok, utikalauzok, kitűnő, magas színvonalu dia-sorozatok a barlangról. A szakember tanácsadók gondoskodnak évről évre szakmai konferencia összehívásáról, odacsalogatják a világ minden részéről a barlangi idegenforgalom szakembereit...

- Mégpedig úgy, hogy vendégül látják.

- Természetesen, én magam is több ízben kaptam így meghívást, szállás, ellátás, sőt, az ott tartott előadásért tiszteletdíjat is adtak, hogy ilyen módon zsebpénzről gondoskodjanak. Az ott elhangzott előadások, amiről az az egyetlen kikötés, hogy a barlanggal összefüggő témáról szóljanak, ezeket évről évre kötetben adják ki és elérik azt, hogy a nemzetközi szakmai társadalomban az egyik legjobban ismert barlang a posztainai és nem tekintheti magát szakembernek az, aki ott nem fordul, és az természetes, hogy akarva-akaratlanul propagandát csinál a barlangnak. De egyébként gyönyörű szép a barlang, rendkívül kulturált, sok nyelvű idegenvezetés, ugye beviszi az embert a kisvonal, ott kiszállunk a kongresszusi teremben és ott - már ott állnak a táblák is, ki-ki úgy száll ki, hogy odamegy, hogy angol nyelvű idegenvezetést kér, német nyelvű idegenvezetést, szláv nyelvűt, még magyar nyelvűt

vezetés is akad, ami hát nem csoda egy olyan soknyelvű országban, mint Jugoszlávia.

- Most ezek után amikor hazatér ide - mert mondhatom, hogy hazatér ide Aggtelekre, akkor nem fáj a szive egy kicsit az itteni körülmények láttán?

- Meg kell mondani, hogy amikor hazajövök, akkor érzem azt, hogy itt még lehetne sokmindent tenni. Az a rengeteg ember, az a negyedmillió ember a barlangért jön ide és a barlang csak úgy lenne fejleszthető, hogyha azok akik idejönnek, amit idehoznak pénzt, ez azért egy kassza a folyóba. Tudniillik ma a barlangi belépőjegyek nem fedezik még a barlang fenntartásának költségeit sem, még kevésbé a kívánatos fejlesztést. A barlangért jönnek ide az emberek, de a haszon az nem a barlangpénztárnál csapódik le. Valahogy úgy kéne koordinálni, legalábbis koordinálni a dolgokat, hogy ami haszon itt jelentkezik, annak tisztos része annak az objektumnak a fejlesztésére lenne fordítható, amelyik idehozta és ezután is ide fogja vonzani az embereket.

- Bartocz Ferenc, a nemzeti park igazgatója.

- Elérkezett egy olyan stádium, amikor már ennek a természeti értéknek a védelmét csak paragrafusokkal megoldani nem lehetett. Rendkívül szétszórtnak, megosztottan jelentkező érdekek érvényesülését csakis egy egyesített kezeléssel lehet feloldani és megoldani. Aggtelek átvételével a nemzeti parkunk életében egy minőségében és a feladatok mennyiségében is egy új szakasz kezdődött el, amely törvényszerűen szét kell feszítse a nemzeti park jelenlegi jogi és gazdasági beszabályozottságát. Ennek a megoldására dolgoztuk ki a nemzeti park új érdekelttségi és működési szabályzat-tervezetét, amelynek a lényege az, hogy a nemzeti park jogilag és gazdaságilag önálló, személyllyé váljon.

- Ahogy ez egyébként a környező országokban is, és mindenütt a világon így van már.

- Így van. Ez a magyar nemzeti parkok fejlődésének irányzata is, amelyet főhatóságunk vezetője, dr. Gumagyai államtitkár és a pénzügyminiszter elvtárs között történt megállapodás értelmében ezen az úton el kell indulni, és 1985. január 1-vel meg kell valósítani egy költségvetési folyószámlás önálló költségvetési gazdálkodásnak a megteremtését. Ez jelentené az alapját és lehetőségét annak, hogy a mai passzív természetvédelemből az aktív természetvédelem területére mehessünk.

- Fűtől fáig. Védve és védtelenül. A szerkesztő műsorvezető Balogh István volt.